

السلامة

www.ketab.ir

سرشناسه: دیالمه، سیدعبدالحمید، ۱۳۳۳-۱۳۶۰.

عنوان و نام پدیدآور: طراح هدایتی/ نویسنده سیدعبدالحمید دیالمه.

مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۶۰ ص. ۱۹×۹/۵: س. م.

شابک: 4-241-441-600-978

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: دیالمه، عبدالحمید، ۱۳۳۳-۱۳۶۰ -- وعظ

موضوع: هدایت

موضوع: Guidance*

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها. دفتر نشر معارف

رده بندی کنگره: BP۲۲۵/۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۶۴

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۰۳۴۲۴

طراح هدایتی

سخنرانی شهید دکتر عبدالحمید دیالمه
مکان: دانشکده علوم - مشهد

نشر معارف

کتابخانه علمی

نویسندگان: سید عبدالحمید دیالمه
ویراستار: متن بانان سام (سید میثم طباطبائی)
صفحه‌آرا: حسین قاسمیان
طرح جلد: محمدصادق صالحی
ناشر: دفتر نشر معارف
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۲۴۱-۴
قیمت: ۸۰۰۰ تومان

- اراک: ۰۸۶-۲۲۲۲۹۰۳۸ ■ ارومیه: ۰۴۴-۲۲۲۵۶۶۶۱ ■ اصفهان: ۰۳۱-۲۲۲۵۱۲۴۱
■ اهواز: ۰۶۱-۲۲۲۲۸۰۰۰ ■ ایلام: ۰۸۴-۲۲۲۶۴۸۵۷ ■ بجنورد: ۰۵۸-۲۲۲۴۲۲۷۸
■ بندرعباس: ۰۷۶-۲۲۶۱۷۵۵۷ ■ بیرجند: ۰۵۶-۲۲۴۲۲۵۱۲ ■ تهران: ۰۲۱-۸۹۱۱۲۱۲
■ رشت: ۰۱۴-۲۲۲۲۴۵۶۹ ■ زاهدان: ۰۵۴-۲۲۲۲۸۸۷۹ ■ زنجان: ۰۲۴-۲۲۲۴۶۶۲۵
■ ساری: ۰۱۱-۲۲۲۴۲۲۳۰ ■ سمنان: ۰۲۲-۲۲۴۵۲۲۱۱ ■ شهرکرد: ۰۳۸-۲۲۲۵۰۰۰۴
■ شیراز: ۰۷۱-۲۲۲۴۶۶۱۴ ■ قزوین: ۰۲۸-۲۲۴۴۰۰۷۶ ■ قم: ۰۲۵-۲۲۷۴۲۷۵۷
■ کرمان: ۰۳۴-۲۲۲۲۱۴۶۶ ■ کرمانشاه: ۰۸۳-۲۲۲۲۸۴۱۱ ■ گرگان: ۰۱۷-۲۲۲۲۷۸۰
■ مشهد: ۰۵۱-۲۲۲۲۰۱۱۹ ■ یاسوج: ۰۷۴-۲۲۲۲۲۴۰۳ ■ یزد: ۰۳۵-۲۶۲۲۰۲۲۱

@NashreMaaref

E-mail: info@nashremaaref.ir

www.nashremaaref.ir

کتابخانه علمی

■ مقدمه

گام زدن در مسیر احیای اندیشه دینی، لزوماً نیازمند گذر عمر و تجربه‌های طولانی نیست، بلکه درک عمیق رفتارهای پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله، امامان شیعه علیهم السلام، دست پرورده‌های آنان و علمای مکتب، می‌تواند در سنین جوانی نیز به دست آید؛ به همین سبب می‌توان در این مسیر ردیای جوانی مخلص همچون شهید دکتر دیالمه را دید و طنین صدای دردمندش را شنید، آنگاه که حرکت خود را «احیای تفکرات شیعی» نامید.

او همه کس بود و هیچ نبود؛ زیرا با وجود کسب دانشی عمیق در فهم دین، ادعایی نداشت. وی راه میان‌بری را که خود در جوانی برای فهم دقیق دین پیموده بود، سخاوتمندانه به دیگران نیز نشان داد.

شهید دیالمه ادعای عارف‌پیشگی نداشت، اما از معرفت بهره‌مند بود. فیلسوف مسلک نبود، ولی در خردورزی کم‌نظیر بود. دنیاگریز نبود، اما دنیایش با دنیای جوانان

هم‌سن‌وسال‌ش متفاوت بود. مرزبندی‌اش با گروه‌ها و تشکل‌هایی که با اسلام زاویه داشتند، روشن بود و در عین حال، بیش از خود آنان، بر افکار انحرافی و اندیشه‌های باطلشان تسلط داشت. پشتوانهٔ صلابتش در روز، اشک‌های عاجزانهٔ شب‌هایش بود.

او رسول اندیشه‌ای بود که آن را با همهٔ وجود باور داشت؛ مَروِّجِ مکتبی بود که خود تربیت یافتهٔ آن بود و راهبر راهی که پیش از دیگران رهرو آن بود.

بصیرتِ نبوی، بی‌اعتنایی به دنیا، حرص و ورزیدن برای هدایت دیگران، تواضع و مهربانی، دانش وافر، سعهٔ صدر، شجاعت و منشیِ نرّام با وقار، تنها بخشی از کاریزمای شخصیت پرنفوذ او بود؛ چنان‌که حتی آنان که طالب راه او نبودند، خودش را می‌خواستند!

آغاز درخشش شهاب وجودش، در سال‌های اوج‌گیری اختناق و استبداد رژیم منحوس پهلوی در این آب و خاک بود و اوج نورافشانی‌اش در بحبوحهٔ شبیخون براندیشهٔ نسلی بود که اگر جهت نمی‌یافت، به تاراج افکار شیطانی و انقراض می‌رفت.

سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۳۵۷ نقطهٔ عطف انقلاب اسلامی است؛ زیرا در آن سال‌ها، اسلامیتِ نهضت در حال هویت‌یابی بود و انقلابیونِ مسلمان در حال نیرومند شدن بودند. شعارهای اسلامی و خط‌مشی رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی رحمه‌الله، برای توده‌های مردم بیش از پیش اهمیت

می یافت و گرایش ها به سمت وسوی بازفهمی ارزش های اسلامی در اوج بود.

این گرایش و اقبال عمومی در فضای اجتماع، به ویژه در میان قشر دانشجو و فرهیخته، بستری را برای افراد و گروه های مختلف مهیا می کرد تا خواسته های حزبی، فردی و گروهی خود را با شکلی از دین بیامیزند و به جامعه عرضه کنند.

نامتوازن بودن رشد سیاسی جوانان با رشد دینی آنها، درست اندیشیدن را در معرض تهدید سیاست زدگی قرار داده بود؛ به گونه ای که جریان های ناسالم سیاسی، با برچسب های مذهبی، در یک از افراد جامعه راهی که خود می خواست، فرامی خواند. گروهک های انحرافی می کوشیدند بر جایگاه های فرهنگی و انقلابی، قدرت و تسلط یابند و این همان چیزی بود که شهید دیالمه را درباره آینده اسلام و انقلاب اسلامی به شدت نگران می کرد؛ یعنی افکندن انقلاب به دست ناهلان! دیالمه با نگاه جامعش به ضعف های فکری و انحراف های موجود در جامعه آن روز، چاره را در دو حرکت همسو دید:

۱. تدوین مفاهیم صحیح دینی و تبیین آن برای نسل

جوان؛

۲. به نقد کشیدن اندیشه های انحرافی و التقاطی.

او سنگرسازی برای حفظ و اعتلای اندیشه دینی را از آشفته ترین بازار آن روز، یعنی دانشگاه، آغاز کرد. «معیار بخشی» ویژگی مهم کلاس های درس شهید دیالمه بود تا مخاطبانش را با شاخص ها و موازین دینی آشنا سازد؛ با این هدف که در

دام گروه‌ها و جریان‌های ضد اسلامی مطرح آن روز جامعه گرفتار نشوند.

باید توجه کرد که مخاطبان شهید دیالمه، نسل جوان دانشگاهی بودند که اطلاعات دینی آنها اندک بود و معیاری برای شناخت حق از باطل نداشتند؛ از این رو نگاه شهید دیالمه، موضوع محور نیست تا هر بحثی که خود بر آن تسلط دارد، بیان کند، بلکه مسئله محور است. او بیش از آن که بپندیشد چه بگوید، در پی آن است که چرا بگوید و محتوایی که در کلاس درس او مطرح می‌شود، پاسخ‌گوی کدام نیاز مخاطب است.

مروری بر عناوین سخنرانی‌های شهید، اثبات‌کننده همین حقیقت است. او با طرح مباحثی چون: **انسان خلوت و خلوت انسان**، **طراح هدایتی**، **مذهب در بوته تاریخ**، **انسان در قالب زمان**، و **الیناسیون (از خودیگانی جامعه)**، در پی ترسیم انسان‌شناسی اسلامی و نقش مذهب در زندگی آدمی بود و در این باره، دیدگاه‌هایی که ریشه نیاز به مذهب را در نظریه ترس، طبقه حاکم و طبقه محکوم، نظریه فروید و... مطرح می‌کردند، به چالش کشید.

او برای نخستین بار در سطح دانشگاه، به جای طرح مباحثی مانند «جامعه بی طبقه توحیدی» و «خودسازی انقلابی» که عناوین رایج آن روز بودند از «صیورت انسان بر صراط مستقیم» سخن گفت و با طرح ضوابط حرکت در این راه، از جمله زهد، آزاداندیشی، صبر، توکل، شفاعت، فقر، قضا

و قدر، امام و انتظار، مفاهیم اصیل و دقیق شیعی و تفاوت آن با مفاهیم دیگر را بازخوانی کرد^۱ تا نشان دهد دغدغه‌ها و دل مشغولی‌های او از سنخی دیگر است و می‌کوشد نقشه راهی را که قرآن کریم برای سعادت انسان بیان داشته، ترسیم نماید.

این مباحث که پیش از انقلاب، طی سال‌های ۵۲-۵۶ در جمع‌های کوچک دانشجویی آغاز شده بود، پس از پیروزی انقلاب اسلامی با مساعد شدن فضای دانشگاه، در جلسات گسترده‌تری مطرح شد و جنبه عمومی و رسمی یافت. عناوین درتپایی‌های **رساله حقوقیه امام سجاد (علیه السلام)**، **اگر فاطمه (علیها السلام)** نبود، جایگاه و مرفعیات **در جامعه اسلامی** و ده‌ها عنوان دیگر که امروزه به آسانی در نوشته‌ها و سخنرانی‌های سایر محققان یافت می‌شود، از زبان شهید مطرح شد؛ عناوینی که در میان جوانان هم عصر او مطرح نبود و در نسل دانشگاهی غریب می‌نمود.

آنچه ضرورت ژرف اندیشی در زندگی شهید دیالمه را بیشتر می‌کند آن است که «مطالعات دینی»، تخصص دانشگاهی او نبود.^۲ او دانشجوی رشته الهیات و گرایش‌های مرتبط با علم حوزه علمی نبود تا تلاش‌های او حرکتی در راستای فعالیت‌های علمی-تخصصی او به شمار آید، بلکه آنچه دیالمه را واداشت تا به «مباحث دینی» وارد شود، احساس تکلیف دینی به عنوان

۱. این مجموعه سخنان در سال ۱۳۹۵ در ۹ جلد به چاپ رسید.

۲. رشته دانشگاهی شهید، دکترای داروسازی از دانشگاه فردوسی مشهد بود.

یک مسلمان پیرو مکتب اهل بیت علیهم السلام بود. به باور او، فهم دقیق دین و مسئولیت ترویج آن به قدر توان، تکلیف همه مسلمانان است؛ از این رو با سبک زندگی خود، افقی فراروی نسل جوان گشود که در آن، مسئولیت دینی، فراتر از هر تخصص و رشته علمی، محور همه تلاش ها و معنای زندگی است. در این میان، دغدغه چشم انداز آینده اسلام و انقلاب اسلامی با تکیه بر اندیشه های شیعی، از نگاه تیزبین شهید دیالمه مخفی نماند؛ زیرا او دست هایی که نابودی این حرکت را مدف خود قرار داده بودند، به خوبی شناخته بود.

مباحث همچون اسلام قدرت بزرگ فردا، آمریکا طراح استراتژی سقوط اسلام و مبارزات ضد امپریالیستی، مرجعیت و روحانیت، ولایت فقیه و آزادی چیست، گویای همین حساسیت و آینده نگری شهید بود. خطری که او از ناحیه نظریات التقاطی حس می کرد، سبب شد برخی گروه ها و جریان های انحرافی که مواضع رسمی مکتوب و منتشر شده داشتند، به طور مستقیم در معرض طرح و نقد شهید قرار بگیرند. **مرام نامه های کمونیستی، تبیین جهان،^۱ تحمیل امامت و بعثت دائمی،^۲ قیام موسی علیه السلام، طلوع زن مسلمان^۳ و ...**

۱. سلسله کتب مبانی ایدئولوژیک سازمان منافقین (سازمان مجاهدین خلق) که در یازده جلسه سخنرانی، با عنوان «تبیین تبیین جهان» به نقد کشیده شد.

۲. دو عنوان از کتب منتشر شده ابوالحسن بنی صدر که شهید دیالمه قبل از ریاست جمهوری بنی صدر آنها را به نقد کشید.

۳. به قلم زهرا رهنورد که به وسیله شهید دیالمه به نقد کشیده شد.

از جمله اندیشه‌های مکتوبی بود که شهید دیالمه در آنها امتزاج و التقاط حق و باطل را به خوبی دید و با برگزاری جلسات مشروح نقد، فاصله آن‌ها با حقیقت اسلام را به خوبی تبیین نمود. این تلاش به مفهوم واقعی کلمه، «برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی» در دانشگاه و در متن جامعه بود.

اکنون با گذشت بیش از سه دهه از زمان طرح این مباحث، همچنان جامعه اسلامی تشنه کلام زلال شهید در ترسیم خط اصیل اسلامی-شیعی و مبانی انقلاب اسلامی است؛ امری که ضرورت چاپ و نشر آن اندیشه‌ها را بیش از پیش آشکار کرده است.

براین اساس در دوره دوم انتشار سلسله سخنرانی‌های شهید، عناوین **طراح هدایتی، انسان در قالب زمان، از خود بیگانگی جامعه، مذهب در بوتۀ تاریخ، ربوبیت، معرکه اصلی انبیا علیهم‌السلام، مرجعیت و روحانیت، ولایت فقیه، اسلام و مبارزات ضد امپریالیستی، و اسلام و قدرت بزرگ فردا** تقدیم نسل جوان شده است.

گرچه مطالعه این مجموعه، لذت شنیدن و جرعه جرعه نوشیدن همه لحظات حضور در درس شهید را ندارد، اما بی‌گمان گزیده‌ای مکتوب از آن فریادهای خالصانه، همچنان روشنگر راه جویندگان حقیقت خواهد بود.

مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه